



TEVHİD

« التَّوْحِيدُ وَأَنْوَاعُهُ »

Abdullah Yolcu



المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات في شرق جدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
هاتف، ٦١٤١٦٧٧ - فاكس، ٦١٤٠٢٨٨ - ص.ب ٦١٦٢٧ - جدة ٢١٣٣

TEVHİD

«التَّوْحِيدُ وَأَنْوَاعُهُ»

Abdullah Yolcu



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Dünyaya geliş gayesinin anahtarı

TEVHİD

Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. Salâtü Selâm, enbiyâların sonuncusu Resulullah'ın, Ehlinin, Sahabesinin ve de kıyamete kadar, onları dost edinenlerin üzerine olsun...

Kadın, erkek her müslümanın bilmekle yükümlü bulunduğu üç esas vardır. Bunlar, kulun; Rabbini, Dinini ve Peygamberi Muhammed *sallallahu aleyhi vesellem*'i tanınmasıdır.

Hepimizi yaratan Allah *azze ve celle*, şüphesiz Rabbimizdir. Nimetiyle bizi ve de kâinatı, bir düzende terbiye etmektedir. O, kendisinden başka kulluğa layık hiç bir varlığın bulunmadığı, Yaratıcımızdır.

Dinimiz İslâmdır. İslâm, Allah'ı birleyerek yalnız O'na kullukta bulunmak, O'na hakkıyla teslim olmak; şirk ve de ehlerinden tümüyle uzaklaşmaktır.

Peygamberimiz Muhammed *sallallahü aleyhi vesellem* 'in babası Abdullah, dedesi de Benî Hâşim kabilesinden Hâşim oğlu Abdü'l-Muttalib'tir. Benî Hâşim, Arap aşiretleri içinde saygınlığı olan Kureyş kabilesindedir. Araplar, İbrahim *aleyhisselâm*'ın oğlu İsmâil *aleyhisselâm*'ın soyundandır. Allah'ın selâmı hepsinin üzerine olsun.

4

İslâm'ın özünde iki temel kural vardır:

Birincisi, hiç bir şeyi O'na denk tutmadan, ortak koşmaksızın, ibadeti yalnız Allah'a has kılmak, bu konuda azimli olup dostluk ve düşmanlıkta O'nun ölçüsüne uymaktır. –Kendisine içinde bulunduğu durum ve tehlikesinin izah edilmesine (hüccet ikamesine) rağmen– bunları terkedenin küfrüne hükmetmektir.

İkincisi de, Allah'a kullukta; şirke, O'na ortak koşmaya şiddetle karşı çıkmak ve bu durumdakilerle yâni, hayatlarını düzenlemede bazen Al-



lah'ın, bazen de kulların hükümlerini benimseyenlerle asla dost olmamaktır.

"Lâ ilâhe ill'allah"ın Şartları Nelerdir?

☞ **İlim:** "Lâ ilâhe illallah"ın anlamını bilmektir. Önce, (Lâ ilâhe) Allah'tan başka kendisine tapınılan her şeyi -tağutu- inkâr, sonra da (ill'allah) yalnız Allah'ın Uluhiyyetini, yalnız O'nun Hâkimiyyetini ikrar ve tasdik etmektir. Bu da dilin ifade ettiğini kalbin onaylamasıdır. «Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur, ilâh ancak O'dur» (Muhammed, 19) **«...Ancak bilerek hak için şهادette bulunanlar müstesnadır»** (Zuhruf, 86)

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi vesellem*, "Her kim Allah'tan başka ilâh olmadığını ve yalnız O'nun ilâh olduğunu bilerek ölürse Cennete girer" buyurmuştur (Müslim)

İbâdet, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu söz, fiil, zahir ve batın amellerin tümüdür. Bu, Allah'tan başka, gerçekten kendisine kulluk edilecek hiç bir kimse olmadığını kulun ikrar etmesidir.



☞ **Yakin:** "Lâ ilâhe ill'allah" ilminin kemalidir. Bu şek ve şüpheyi tamamen giderir. Allahu Teâla, «Mü'minler ancak, Allah'a, Rasul'üne iman edip, sonra da şüpheye düşmeden malları ve canları ile Allah yolunda cihad edenlerdir. İşte sadıklar onlardır» buyurmuştur (*Hucurât, 15*).

Allah Rasulü *sallallahu aleyhi vesellem* de: "Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur, ilâh ancak O'dur. Ve Ben Allah'ın Rasûlüyüm. Allah'ın huzuruna bu ikisinde şek şüphe etmeden çıkan kimse cennete girer" buyurmaktadır (*Müslim*).

6

☞ **ihlas:** Şirke yer vermeyen bir ihlas. Allahu Teâla, «Halis din ancak Allah'ın değil mi?» (*Zümer, 3*) bir başka âyeti celile'de ise, «Onlar ancak Allah için dini halis kılarak ibadet etmekten başka bir şeyle emrolunmadılar» (*Beyyine, 5*) buyurmuştur.

Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellem* de, "Kıyamet günü insanlar arasında benim şefaâttime erecek olan en mutlu kişi, kalbinden halis ve ihlaslı bir şekilde 'La ilahe illallah' diyendir" buyurmuştur (*Buhari*).



☞ **Muhabbet:** Bu kelimeye olan içtenlik, samimiyet ve sevgidir. Allah *azze ve celle*, «İnsanlar arasında, Allah'ı bırakıp, O'na koştukları eşleri ilâh olarak benimseyenler ve onları, Allah'ı severcesine sevenler vardır. Müminlerin Allah'ı sevmesi ise hepsinden kuvvetlidir» (*Bakara, 165*). buyurmaktadır. Allahu Teâla bu âyette Mümin kullarının kendisine olan kuvvetli sevgisini bildirmiştir. Çünkü onlar Allah'tan başka ilâhlar edinmediler. Kulun, Rabbini sevdiğinin alameti ise, nefsinin hoşuna gitmese bile O'nun emrini her şeyin üstünde tutmasıdır. Sevgisi ve nefreti yalnız Allah için olur. O'nun Rasûlü'ne itaat eder ve O Peygamberin *sallallahu aleyhi vesellem* sünnetine sıkı sıkı bağlanır.

Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellem*, "Her kimde şu üç haslet varsa imânın tadını almıştır: Allah ve Rasulünü herkesten daha çok sevmek; birini ancak Allah için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi ateşe atılmayı kerih gördüğü gibi kötü bulmak" buyurmuştur. (*Buhari, Müslim*).



☞ **Sıdk:** Yalan ve nifakın yeşerme ortamı bulamayacağı gerçek bir doğruluk. Allah Teâla, «And olsun, biz kendilerinden öncekileri de denemişken, insanlar, "İnandık" deyince, denenmeden bırakılacaklarını mı sanırlar? Allah elbette doğru olanları da yalancıları da ortaya çıkaracaktır» (Ankebut: 3) ve, «Gerçeği getiren ve onu doğrulayanlar, işte onlar, Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanlardır» (Zümer, 33) buyurmuştur.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi vesellem* de şöyle buyurmuştur, "Her kim Allah'tan başka ilâh olmadığı, yalnız O'nun ilâh olduğunu ve Muhammed *sallallahu aleyhi vesellem* 'in Allah'ın Resulü olduğunu bütün kalbi ile tasdik ederek ölürse, Cennete girer" (*Sahihtir, Ahmed*).

☞ **"Lâ ilâhe ill'allah" Hukukuna riayet etmek:** Bu yalnız Allah rızası gözetilerek yapılan ve terkine en ufak bir meyil olmaksızın edâ edilen farzlardır, vacib amellerin tümüdür. Allah *azze ve celle*, «Rabbinize yönelin. Azap size gelmeden önce O'na teslim olun; sonra yardım görmezsiniz »



(Zümer, 54), «İhsanla kendini Allah'a veren kimse, şüphesiz en sağlam kulba sarılmış olur» (Lokmân, 22) buyurmuştur. Yani kişi "lâ ilâhe ill'allah" sözüyle en sağlam kulba sarılmış olacaktır ki, bu da kişinin, Allah'a karşı sorumluluklarını yerine getirmesi sonucudur.

Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellem*, "Ben, sizlerden birine; evladından, babasından ve de tüm insanlardan daha sevgili olmadıkça iman etmiş olmaz" buyurmuştur (Müslim). İşte bu Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellem*'e gerçek bir sevgi ve de gerçek bir itaattir.

☞ **KABUL:** Öyle ki inkâra asla yer verilmesin. "Lâ ilâhe ill'allah" dediği halde bu kelimeye ve bu kelimenin hukukunu edâ etmeye çağrıldığında kibir ve taassubu nedeniyle red ve inkara kalkınlar da vardır. Bundan kaçınmak kesinlikle şarttır.

Allahu Teâla, bunu cehennem ehlinin vasıflarını bildirirken şöyle beyan etmiştir, «Onlara "Lâ ilâhe ill'allah" denilince, büyükleniyorlardı» (Sâf-fât, 35)



Kişinin İslâmını Gideren On Unsur (Nevâkîdu'l-İslâm)

1- Allah'a kullukta O'na ortak koşmak. "Allah kendisine ortak koşmayı elbette bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse, şüphesiz büyük bir günahla iftira etmiş olur" (Nisa, 48) Allah'dan başkası (putlar, liderler, büyük kabul edilen bütün küçük insanlar, vs.) için kurban kesmek gibi.

Şirk ikiye ayrılır:

a) Büyük şirk: Sahibi İslâmdan çıkar. O hali üzere ölse ebedi Cehennemlik olur. Ölmeden önce tevbe etmesinden başka Allah'ın mağfiretine nâil olamaz.

b) Küçük şirk: Sahibi İslâmdan çıkmış olmaz. Bu hali üzere ölse durumu Allah'ın affına kalmıştır. Allah celle celâluhu dilerse affeder, dilerse Cehenneme atar. (Allah şirkin her türünden korusun!)

2- Kişinin Allah ile arasında vasıtalar edinmesi. Duâlarında Allah'tan istediği gibi bu vasıtalarla da birşeyler medet edip onlara tevekkülde



bulunmak insanı icmâen kafir yapar. Çünkü Şeriatların tebliği dışında hiç bir hususta Allah ile mahluk arasında vasıta olmaz.

3- Müşrikleri tekfir etmeyip onların küfre düşüklerinde şüphe etmek veya onların ideolojik mezheplerini doğrulamak. Bu kimse İslam dışı bir şeyi tanıdığı için icmâyla küfre düşer.

4- Başka birinin yol ve hükmünü, Rasûlullah sallallahu aleyhi vesellem'in yolundan daha güzel bulmak. Tağutların hükmünün O'nun hükmünden daha iyi olduğunu söylemek, Kur'ân ve Sünnete muhalif hükümleri daha üstün görmek te bu kabildir. Yine, her kim Allah'ın indirdiği hükümden başka bir hükmü helal görürse; Allah'ın hükmünün daha iyi olduğunu söylese bile kafir olur. (O bu haliyle Allah'ın indirdiğinden başka bir hükmü benimsemiş ve mutlak Hâkimiyeti Allah'tan alıp beşere vermiş olduğundan küfre düşmüş olur. (Beşeri sistemlerin bayraktarlığını yapıp ta İslâm'dan dem vuranlar gibi).

Allah azze ve celle şöyle buyurmaktadır,

«Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler kafirlerin ta kendileridir» (Mâide, 44),

«Hayır! Rabbine andolsun ki, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin edip verdiği hükme içlerinde bir sıkıntı duymadan tamamen teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar» (Nisâ, 65).

5- Allah Rasulü'nün *sallallahu aleyhi vesel-lem*'in getirmiş olduğu bir şeye onunla amel etse bile; buğzeden kafir olur.

6- Dinden olan bir şeyle, o'nun sevabı veya günahıyla alay etmek küfürdür. Allahu Teâla, «Onlara soracak olursan, "Biz and olsun ki, eğlenip oynuyorduk" diyecekler; De ki: "Allah'la, ayetleriyle, peygamberiyle mi alay ediyordunuz? Özur beyan etmeyin, inandıktan sonra inkar ettiniz..."» buyurmaktadır (Tevbe, 65-66).

7- Sihir yapmak. Kim sihir yapar veya sihir yapılmasına razı olursa kafir olur.

« ...Bu ikisi "Biz sadece imtihan ediyoruz, sakın küfre düşme" demedikçe kimseye bir şey öğretmezlerdi... » (Bakara,102).

8- Müslümanların aleyhine olup müşriklere arka çıkmak.

«...Sizden kim onlara dost olursa o da on-



lardandır. Allah zulmeden kimseleri doğru yola eriştirmez» (Mâide, 51).

9- Hızır *aleyhisselam*'ın, Musâ *aleyhisselam*'ın şeriatına uymadığı vs. iddiasıyla; bazılarının, Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellem*'in şeriatına uymasının mümkün olduğunu söyleyen kafir olur: **«Kim İslâmiyet'ten başka bir dine yönelirse, onun ki kabul edilmeyecektir. O ahirette de kaybedenlerdendir» (A'li İmrân, 85).**

10- Allah'ın dininden yüz çevirmek. Dinini öğrenmemek ve onunla amel etmemek.

«Kendisine Rabbinin ayetleri hatırlatıldıktan sonra, O'ndan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir? Elbette ki biz, mücrimlerden intikam alıcıyız» (Secde, 22). Burada yüz çevirmekten, kişinin kendisiyle Müslüman olacağı bilgiyi almaması kastedilmiştir.

Kişinin İslâmını gideren bu hususlarda; şaka edenle, ciddi davranan veya arasında hiçbir fark yoktur, hepsi aynı ölçüde bunlara muhataptırlar. Ancak can tehlikesi söz konusu olduğunda, zorla (ikrâhen) bunlardan birine düşen kimse müstesnâdır.

⇒ Zikri geçen bu on madde çok tehlikeli ve tehlikesine rağmen çokça karşılaşılmaması üzüntü veren durumlardandır. Elbette her müslümanın bunlardan sakınması ve nefsinin kurtarmak için Allah'tan korkması gerekir. Allah'ın azabının dehşetinden yine O'na sığınırız..

Bu nedenle kişinin imanını muhafaza etmesinin tek yolu olan doğru bir inanca sahip olabilmesi için yukarıda sayılan hususlara dikkat etmesi gereklidir. İnsan ailesini de bu doğrultuda eğitmeli ve şu fitne ortamında onların da Cennetlerine yardımcı olmalıdır. Aksi takdirde son pişmanlık asla fayda vermiyecektir. Allah hepimizin yardımcısı olsun (Amin).

Allah'ın Kulları Üzerine Hakkı **TEVHİD ve KISIMLARI**

Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. Salâtü Selâm, enbiyâların sonuncusu Resûlullah'ın, Ehlinin, Sahabesinin ve de kıyamete kadar, onları dost edinenlerin üzerine olsun.

İlimlerin en hayırlı ve üstün olanı Tevhid ilmi



olduğu gibi; bu ilmin berraklığını gideren şüphe ve bid'atları temizlemek için Hak Ehlinin verdiği mücadele de cihatların en üstünüdür. Gafletin hüküm sürdüğü dönemlerde berrak İslâm akidesinden uzak bir takım ilim ve fikir adamlarının yönetimleri ele almalarıyla ümmet çöküşe sürüklenmiştir.

Batılın süsüne dalan, onun inanç sisteminin öncülüğünü yapan bu insanlara karşı gerçekleri savunmak İslam Ehlinin, özellikle de Ehli Sünnet ve'l Cemaat'ın "Emri bi'l ma'ruf Nehy'i ani'l-münker" (iyiliği emretmek, kötülükten nehyetme) kılıcını kuşanmasını bir zorunluluk haline getirmiştir.

Kitap ve Sünneti bilen her Muvahhid bilir ki, ümmetin eski gücüne, izzetine ve de üstünlüğüne kavuşmasının tek yolu; bu kaynakları bulandıran batıl inançları, hurafe ve bidatları yok etmekten geçer. O halde İslam akidesinde yeri olmayan bu yanlış inançları beyan etmek Müslümanlar için bir görevdir.

İşte bu noktayı esas alarak dini yalnız Allah'a has kılmak ve İslamı kaynaklarıyla bilmenin ehemmiyetinin şuuru içinde Allah'tan kabul etmesini niyaz ederek elinizdeki bu risaleyi sizlerin istifa-



desine sunmuş bulunuyoruz. Şüphesiz tevfik Allah'tandır.

«Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım» (Zâriyat, 56)

Yalnızca Allah'a kulluk etmek, ibadete sadece O'nu layık görmek. İşte bu, Nû'h *aleyhisselam*'dan, Nebîmiz Muhammed *sallallahü aleyhi vesellem*' e kadar gelen tüm enbiyâların Tevhid anlayışıdır.

Tevhid, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akidesinin en önemli noktası olduğundan, eksiksiz olarak bilinmesi gerekir. Böylece ifade ettiği anlam kısımlarını da kuşatır, lafız ve mâna bir bütün teşkil eder. Bu da şu iki kurala uygun olmalıdır;

1) Tevhid'in nazari kavramlarını delilleriyle, Allah'ın Kitabı ve Resûlü *sallallahu aleyhi vesellem*'in sünnetinden ve de sahih aklî hareketle idrak edilmesi.

2) Bunun Allah kullarının amellerinde, belirgin bir şekilde ortaya çıkması için hayata uygulanması.

Tevhid, nazari kavramları bakımından; İsim ve Sıfat, Uluhiyet ve de Rububiyet Tevhidi olmak üzere üç kısma ayrılır.



RUBUBİYET TEVHİDİ

Allah'ın "Rabb" ismi celîline nisbettir. Rububiyet kelimesi lügat itibariyle, terbiye edici, yardımcı, mâlik, islah eden, efendi, vali gibi anlamlara gelmektedir. Terim itibariyle de, Allah'ın insanları yarattığına, onlara rızık verdiğiğine, diriltip öldürdüğüne, Allah'ın kazâ, kaderine ve de zatında vahdâniyetine, birliğine iman etmektir.

Bunun delillerinden bazıları ise şu ayetlerde görüldüğü gibidir:

«Hamd Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur»

«Yaratma ve emir O'nun değil midir?»

«Yeryüzünde olan her şeyi sizin için yarattı»

«Şüphesiz ki Allah rızık verendir. Kuvvet sahibidir, Meîn'dir»

İkram sahibi olan Allah'ın Rububiyetinde şüphe edecek cahillere şunu söyleyebiliriz; îzan sahibi bir insan tesirsiz hiçbir şeyin, hiçbir fiilin kendiliğinden oluşumunu ve de bir yaratıcı olmadan mahlukatın varlığını da kabul etmez. Bir iğne gördüğümüzde nasıl onu bir vücuda getiren olduğunu bir sanatkârın onu yaptığını anlıyorsak, bu muazzam ve akıllara durgunluk veren kainatın kendiliğinden



olduğunu asla düşünemeyiz. Bir yaratıcı olmadan böyle bir düzenin olması mümkün değildir. Ayrıca böylesi bir evreni yaratan, onu terbiye eden Varlığın elbette kusursuz, yegâne hüküm ve hikmet sahibi olması gerektir. Şayet O da mahluk olsaydı yaratıcısına ih tiyaç duyardı ki bu acziyettir, âciz olanın da böylesi bir kainatı yarattığı iddiası kesinlikle tasdik edilesi bir gerçek değildir. Tüm noksanlıklardan uzak olan Allah, şüphesiz yüceler yücesidir.

Allah'ın Rububiyetinin delilleri saymakla bitmez, «**Onlar, yaratan olmaksızın mı yaratıldılar yoksa yaratanlar kendileri midir?**» (Tûr, 35)

18

Mekke müşrikleri bu tevhidi kabul etmişlerdi. Yahudiler, Hristiyanlar ve benzeri diğer kavimler de aynı tevhidi ikrar ediyorlardı. Bu tevhidi eskiden Dehriiler ile çağımızda Ateistlerden başka hiç kimse inkar etmemiştir. Bu Kur'ân'da, «**Onlara (müşriklere) "gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorarsan kesinlikle, "Allah" derler**» (Lokman, 25) şeklinde yer alır.

⇒ Müşrikler, Allah'ın Rabb oluşunu kabul ediyorlar ancak ibadette, medet ummada, sevgide, itaatte tapındıkları ilahlarını, Allah katında onların bi-



rer şefaathileri olduklarını iddia ederek ortak koşuyor, böylece onları Allah'a denk tutuyorlardı. Her şeyin yaratıcısı olarak Allah'a inanmalarına rağmen müşrik olma sıfatları kendilerinden kalkmıyordu!

«Onlar, Allah'ı bırakarak, kendilerine fayda da zarar da veremeyen putlara taparlar, "Bunlar, Allah katında bizim şefaathilerimizdir" derler. De ki: "Göklerde ve yerde, Allah'ın bilmediği bir şeyi mi O'na haber veriyorsunuz?" Allah, onların ortak koşmalarından münezze ve yücedir» (Yûnus, 18)

Tevhid'in bu kısmı insanı İslam'a dahil etmediği gibi kanını, malını ma'sum kılıp onu cehennem azabından da kurtarmaz. O ki insan, Tevhide bir bütün olarak sarılsın!..

ULUHİYET TEVHİDİ

Uluhiyet, "ilah" kökünden türemiş bir kelimedir. Kendisine itaat edilen Ma'bud anlamındadır. "ilah" kelimesi Allah hakkında kullanılabilir, «Allah, O'ndan başka ilah olmayan, Hayy (diri), Kayyûm'dur (yaratıklarını her an gözetendir)» (A'li imrân, 2)

Terim anlamıyla Uluhiyet; namaz, oruç, zekat, hac ve kurbanda, duâda, adakta, korkuda, ümit ve sevgide, ibadet ve itaatte sadece Allah'ı birlemek, bu ibadetleri yalnız O'nun için yapmaktır. Bunu yapan mü'minler, sadece Allah'a itaat etmek ve O'nun rızasını kazanmak için yaparlar.

Bu tevhidin gerçekleşmesinde gerekli iki unsur vardır,

1) İbadetleri kullardan herhangi birine değil, yalnız Allah'a has kılmalı, Allah'a mahsus olan isim ve sıfatları kullara izafet etmemelidir. Mü'min yalnız Allah'a ibadet eder. Allah'tan başkası için asla namaz kılmaz, secde etmez, yalvarıp yakarmaz. Allah'tan başkasıyla yemin etmez, adakta bulunmaz ve Allah'tan başkasına tevekkül etmez.

2) İbadetin, Allah'ın emirlerine itaate sevkmesi, yasaklarından alıkoyması ve Nebi'si *sallallahu aleyhi vesellem*'in Sünneti'ne uygun olması gerekir. Tevhid-i Uluhiyetin zorunlu kıldığı en önemli unsur, insanın tam anlamıyla Kitap ve Sünnete teslim olmasıdır. İşte Kelime-i Tevhid'in anlamı budur.

Allah'a ibadet; itaat ve emirlerine boyun eğmekle olur. Bu da *Lâ ilâhe ill'allah* kelimesinin ger-



çekleşmesidir. Allah Resûlü'ne uymak, O'nun emir ve yasaklarına itaat etmek, Muhammed *sallallahü aleyhi vesellem*'in Allah'ın Resûlü olduğunu gerçekten kabul etmiş olmaktır. Bu iki temel husus Müslümanın ancak kendisiyle kurtuluşa ereceği bir esastır. Müslümana vacip olan, hükümde Allah ve Resûlü'nden başkasına baş vurmamak ve başkasının hükmüne razı olmamaktır.

«Emrolunduğun gibi, dosdoğru ol!» (*Hûd, 112*)

Allah *azze ve celle*, Resulüne istikamet üzere olmasını emretmiştir. Bu da ancak Kitap ve Sünnet doğrultusunda amel etmekle mümkündür. Kur'an ve Sünnetin dışındaki yollar sapıklığa götüren yollardır. Sonunda da cehennem ateşi vardır. (Allah korusun)

"Tevhid-i Ulûhiye"'i destekleyen hususlar

☞ **İhlas:** Kulun tüm sözlerinde zahir ve batın amellerinde tek dileğinin Allah'ın rızası olup başkasına önem vermemesi, makam mevkii hırsı olmadan ve insanların övgüsünü göze almadan kulluk etmesidir. Şirk, ihlusa aykırıdır. Kalpte riyânın ol-

ması için, ihlassız olmak yeter. Riyâ, amelde Allah'tan başkasının beğenisini kazanma isteğidir ki, bu da küçük şirkidir!

☞ **Tevekkül:** Kökü, "vekâlet"tir. Her şeyde vekile itimat edip güvenme anlamına gelir. Allah'a tevekkülün gerçek anlamda tahakkuk edebilmesi için, önce Allah'tan başkasının; tağutun tümünden inkar edilmesi ve Allah'ın emrettiği vesilelere yapışılması gerekir. Bundan dolayı, tevekkül için; "sebepleri inkar ederek amel etmek" denilir. (Sebepleri devre dışı bırakmamak ancak onlara da değil Allah'a güvenmek).

☞ **Muhabbet:** Allah sevgisi, uluhiyet tevhidinin gerektirdiği en önemli hususlardan olup onun özel bir makamıdır. Sahibine müjdelersun!

☞ **Havf ve recâ:** Korku ve Ümit, tevhidin temel esaslarındandır. Müslümana farz olan, başkasından değil yalnız Allah'tan korkmasıdır.

Korkunun yeri kalptir ancak izleri insanın davranışlarında ortaya çıkar. Mü'min korku içerisinde olduğu sürece hayırdadır. Korkusu gidince sapıtır ve şaşkınlığa düşer. Allah'tan başkasından korkmak, rezilliklerin en alçağıdır. İnsanın fitneye



düşmesi, ihlasına halel gelmesi gibi hallerde bu korku düşer.

☞ **Sabır:** Sürekli türlü belalara maruz olması hasebiyle sabır, önemli esaslardan sayılır. Sabrın; öfkede, itaatte, günahattan kaçınmada ve de Allah'ın takdirinde olmak üzere bazı türleri vardır.

Müslümanın sabrından dolayı kendisine hayırlı bir karşılık, bir çıkış yolunun olduğuna inanması, başına gelen belaları hafif görmesi gerekir. Zira bazı musibetler diğerlerinden daha ağırdırlar.

☞ **Şükür ve Hamd:** İmanın, yarısı şükür, yarısı da sabırdır şeklinde bir tanım vardır. Şüphesiz kul, her zaman Rabbinin hamdetmelidir. Şükür de Allah nimetlerinin kulun dilinde, eserinin ikrarıdır. Hamd hem nimet, hem de musibet için; şükürse yalnız nimete yapılıdır.

☞ **Allah için öfkelenmek ve O'nun için kıskanmak:** Müslüman nasıl Rabbi rızası için severse öfkelenmesini de O'nun rızası için kılar. O'nun hududları çiğnendiği zaman kesinlikle hiddetlenir. Kıskanma hakkında ise, Resûlullah *sallallahü aleyhi vesellem*, "Allah kıskanır, Mü'min de kıskanır. Al-



lah'ın kıskanması, haram kıldığı şeyleri kulun yapmasıdır" buyurmuştur (Buhari, Müslim) .

Kulun Rabbi için kıskanması şunları gerektirir;

- Söz ve fiillerini Rabbinden başkası için yapmaması,

- Allah'a, sâ'yu tâat'ten hâlî (tâatsiz) geçen zamanları kıskanması. Çünkü Müslüman için vakit çok kıymetlidir her ânı değerlendirilmelidir,

- Allah'ın yasaklarına düştüğü veya O'nun hakkını edâ etmede ihmalkâr davrandığı zamanlara müte'essif olur, üzülür ve pişmanlık duyar.

24

☞ **Duâ:** Duâyı tamamıyla Allah'a mahsus kılmalıdır. Duâ, kulun dünya ve ahiret işlerinde Rabbinden kendisine yardımcı olmasını dilemesidir. Duânın çok önemi ve anlamı vardır: Allah'a muhtaç olduğunu açığa vurmak, güç kuvvet ve tasarruftan aciziyetini ikrar ederek nefsini soyutlayıp bu yüceliği Allah'a vermektir. Duâ kulluğun ve insan olarak zayıflığımızın alâmetidir. Duâda Allah'a övgü ve O'nu, ziyade Kerem sahibi görme vardır.

☞ **İstiğâse:** Yardım, kurtuluş ve belaların giderilmesini dilemektir. Bu ise Allah'a mahsus olduğundan O'ndan başkası için olmaması gerekir.



İstiğase biri haram diğeri meşru olmak üzere iki kısımdır,

- Meşrû (Mubah) İstiğâse: Kulların güçlerinin yettiği, suda boğulmak üzere olan kimsenin yardım istemesi gibi bir durumda onlardan yardım istemektir. Bunun meşruluğunda ise şüphe yoktur.

- Haram İstiğâse: Kulun gücünün üstünde olan bir şeyi, ondan dilemektir. Bu, hiç bir kula izafetinin câiz olmadığı, yalnız Allah mahsus bir haktır. Ölülerden yardım dilemek bu ölüler kim olurlarsa olsunlar, (hem konu, hem de içerik olarak) haramdır.

☞ **Şefaât:** Şefaât, mağfiret talep eden kişinin, şefaâtçinin duası ile ihtiyacını Allah'a arzemesidir.

Yine bu da ikiye ayrılır,

- Şer'an sahih olan şefaât: Allah'ın izniyle gerçekleşecek şefaâttir. O'nun izni olmadan asla gerçekleşmez.

- Şirk olan şefaât: Kim olursa olsun, ölülerden şefaât dilemek, medet ummak buna örnektir. Çünkü ölülerden şefaât bekleyenler, ölülerin bir şeye güçlerinin yeteceğine inanan kimselerdir ki bu



kesinlikle caiz değildir. Onlardan şefaât dileyenler adak ve kurban gibi amellerle onlara yakınlaşmayı hedeflerler. (Allah korusun)

☞ **Teveşsül:** Allah'tan, bir vesile edinerek şefaât istemek; dinî veya dünyevî ihtiyacının giderilmesini talep ve niyaz etmektir. Kul, edindiği vesileyle Allah'a yakın olmayı umar, O'ndan ihtiyacını gidermesini ister.

Kur'ân ve Sünnette sabit olan sahih teveşsül; kulun yalnız Allah'ın rızasını gözeterek yaptığı salih ameller, hayatta olan salih bir kuldan kendisi için duâda bulunmasını talep etmesi gibi vesileler edinmek suretiyledir. Öte yandan; ["...falan'ın hürmetine", "...fülan'ın himmetiyle" gibi] kim olursa olsun şahısların zatlarıyla, makamlarla, mevkiilerle vesile edinmek şeklindeki teveşsül ise, ne Allah'ın Kitabında ne de Resûlü'nün Sünneti'nde yeri olmayan birer bidattırlar ki, bunlardan sakınmak farzdır.

☞ **Yemin:** Kendisine yemin edilenin yüceltilmesidir. Tâzim (yüceltme) ise bir tür ibadettir. İbadet de ancak Allah'a yapılır. Allah'tan başkası adına yemin etmek şirk, kendisine yemin edilen şeyi Allah'a eş tutmaktır. Bu da tevhid akidesine



zarar verir. Allah Resûlü *sallallahü aleyhi vesellem*, "Kim Allah'tan başkasıyla yeminde bulunursa, şirk koşmuş (Allah'a eş tutmuş)tur" buyurmuşlardır (*Sahihtir, Ebu Dâvûd*).

☞ **Besmele:** Her söz ve işe Allah'ın adı ile başlamaktır. Allah'tan başkasının adıyla başlamak caiz olmadığı gibi, "Allah ve halk adına" demek gibi O'nun adıyla beraber başkalarının da adını anmak caiz değildir.

☞ **Nezir (Adak):** Müslümanın aslında kendisine vacip olmayan bir ameli; Allah rızası için yapmayı kendisine vacip kılmasıdır. Nezrin Allah'tan başkası için yapılması da; bir ibadet olduğu için câiz değildir. Daha önce geçtiği gibi Allah'tan başkasına hiçbir zaman ibadet edilmez.

➔ Ulûhiyet tevhidi, Allah *azze ve celle*'nin tebliği için Peygamberler gönderdiği, Kitaplar indirdiği, uğruna Cennet ve Cehennem'i yarattığı, yine bunun için cihadın meşru kılınıp muvahhidlerle müşrikler arasında savaşlar verilen tevhidin en üstün mertebesidir. Bu tevhid akidesine sahip olmadan ölenler; müşrik olarak hayatlarını noktalarak ebedi Cehennemi seçmek suretiyle hüsrana uğ-



rayacak, dünya hayatları boşa gidecek kimselerdir! (Allah korusun!)

Özetle: Müslümanın, izzeti; ibadet ve sevgisini başkasına değil yalnız Allah'a mahsus kılarak araması, Allah korkusunu tüm korkulara tercih etmesi, mutlak surette itaata layık Allah'tan başka kimseyi tanımaması ve sözünde, duâsında, nezrinde, yemininde kısaca tüm ibadetlerinde hiç bir şeyi O'na eş koşmadan, hakimiyeti yalnız Allah'a vererek dosdoğru bir kul olmak Uluhiyet tevhidinin kapsadığı hususlar aResinde yer alır! (Allah bizleri buna muvaffak kılsın)

İSİM VE SIFAT TEVHİDİ

Allah'ın isim ve sıfatlarını konu eden tevhidin bu kısmının özü, Allah azze ve celle'nin Kur'an ve Sünnette bildirilen isim ve sıfatlarının tümünü olduğu gibi ispat ve ikrar etmektir.

Bu konuda Selef'i Salihin'in, sahabe ve tâbiin'in dayandığı esas; Allah azze ve celle'nin Kur'an'da bildirdiği ve Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde yer alan sahih delillerden öğ-



rendiğimiz, tüm isim ve sıfatları: iptal (*tâ'til*), kullarinkine benzetme (*teşbih*), kullarinkiyile bir görme (*tecsim*), değiştirme (*te'vil*) yapmaksızın bildirildiği gibi ikrar etmek şeklindedir.

«O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O Semî (işiten) ve Basîr (gören)'dir» (Şûrâ, 11)

«Benzeri hiçbir şey yoktur» ayeti, Allah'ın sıfatlarının mislinden sözetmek isteyen ve O'na bir keyfiyyet biçmek isteyen (*Müşebbihe, Mücessime* vs. gibi)'lere bir reddiyedir. «O Semî (çok işiten) ve Basîr (gören)'dir» ayetin bu kısmı ise, Allah'ın sıfatlarını iptal, tevil ve tahrif eden (*Muattile, Cehmiye, Mutezile* vs. gibi)'lere bir cevaptır. Selef-i Salihîn (Allah'ın rahmeti üzerlerine olsun) şeriatın naslarıyla sabit olanı ayrıntılarıyla kabul eder ve kabul etmediğini de genel olarak ayrıntılarına girmeden reddederdiler.

Onlar, Allah hakkında duymak ve görmeyi ispat ederlerken, kullara benzetmeyi de (*teşbih*) O'nun mukaddes kemaline aykırı olduğu için top-tan reddettiler. Görülüyor ki, Selefin yolu iki batıl (*te'vil* ve *tâ'til*) aResındaki tek hak yoldur. Bunlardan biri Allah'ın sıfatlarını kullarinkine benzetiyor (*teş-*



bih, tecsim), diğeri de bu sıfatları yok kabul ederek iptal (*ta'til, te'vil*) 'e kaçıyor.

«Allah'ı gereği ve lâyıku vechiyle takdir etmediler...» (Zümer, 67)

Sıfaları kullarinkine benzeten (Müşebbihe, Mücessime vb.): puta; sıfatları iptal eden (Muattile, Cehmiye vb.) de yokluğa/adem'e kulluk etmektedirler. İsim ve sıfatları Kur'ân ve Sünnet'te yer aldığı şekliyle kabul eden (Ehli Sünnet Ve'l-cemaat) ise, göklerin ve yerin ilahı olan Allah'a kulluk etmektedir.

İsim ve sıfat tevhide şu esaslar üzerine bina edilir,

• Allah *azze ve celle*'nin isim ve sıfatları, naslar (Kur'ân'ı Kerimden ayetler, Sünnetten sahih hadisi şerifler)'le belirtilmiştir.

• Allah'ın isim ve sıfatlarında teşbihten kaçınmalı, bunlara olduğu gibi inanıp kullarinkine benzetmeyi kesin olarak inkar etmeliyiz.

• Allah'ın sıfatlarının keyfiyetini (nasıllığını) araştırmaktan kesinlikle sakınmalıyız.

«O, kulların yapmakta oldukları ve önceden yaptıklarını bilir. (O'na hiçbir şey gizli kalmaz)



O'nun dilemesi hariç, insanlar O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler» (Bakara, 255).

Allah'ın isim ve sıfatlarının anlamı, sözlük anlamıyla hepimizce bilinen bir gerçektir. Ancak gerçeği Allah *azze ve celle* kendi katında bir ilim olarak saklı tutmuştur. Allah bize isim ve sıfatlarını bildirmiş, fakat bunun keyfiyetini (nasıllığını) haber vermemiştir.

İmam Mâlik *Radiyallahu anhu* zamanındaki ve de kendinden önceki tüm ilim ehli gibi «Rahman Arş'a istivâ etti» (*Tâhâ, 5*) ayetinden sorulduğunda: "İstivâ bilinir (malum); nasıllığı bizce bilinmez (keyfiyeti meçhul); buna iman etmek vacip; hakkında soru sormak ta, bidattır" yanıtını vererek bu konudaki Ehl'i Sünnet Ve'l-cemaat akidesini bizlere bildirmiştir. Tefvik Allah'tandır.

Sahabe ve Tâbiin'in metodunun özünde te'vil-den kaçınmak vardır. Çünkü te'vil bir sıfatı iptal edip yerine başka bir sıfatı kabul etmektir, bir tahriftir.

Kitap ve Sünnette bildirilen isim ve sıfatları Cehmiyye ve Mu'tezile iptal ve te'vile gitmişlerdir; "Yed"i "nimet", "istivâ"yı "istila" (Güç kullanıp hükmü dışında olmayan bir şeyi sonradan hükmü-

ne geçirmek için kullanılır) şeklinde tahrif yaparak Ebu Hanife, İmam Şâfi, İmam Mâlik, İmam Ahmed'in de (*Radıyallahu Anhum*) içlerinde bulunduğu Selefi Salihin'in yolunu terketmişlerdir.

Onlar bu ve benzeri dalâlet ehli felsefecilerin te'villerinden uzak durmuşlardır. Biz de Sahabe ve tâbînin itikad ettikleri gibi itikad ederiz. Çünkü onlar, nübüvvet çağına bizden daha yakın olmaları nedeniyle, diğerlerinden daha çok bilgili ve anlayışlıdırlar. Nehir, kaynağına yaklaştıkça daha duru ve berrak akar!

32

Onların; teşbih, tâ'til, tecsim ve te'vil'i reddetmesinin nedeni Resûlullah *sallallahu aleyhi vesellem*'den öyle öğrenmeleridir!

İşte bunun için, İmam Ebu Hanife, İmam Şâfi, İmam Mâlik, İmam Ahmed, Buhari, Müslim, Tirmizi, Nesâi, Ebu Davud, Sevrî, Süfyan İbn Uyeyne ve İbn Huzeyme vb. gibi ümmetin ulemâsı bu akideyi korumaya ömürlerini verdiler ve İslâmı, O'nun akide yapısını günümüze kadar aynı saflıkta ulaştırdılar. Dini cahillerin elinde bir oyuncak olmaktan kurtardılar (Allah hepsinden razı olsun).